

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za izposojništvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Veličastna evharistična manifestacija

Stotisočem bodo ostali trajno v spominu krasni dnevi evharističnega kongresa v Ljubljani. Take velikanske množice Ljubljana še ni imela v svoji sredi. Kdor je sledil vsem prireditvam in pobožnostim, je moral biti prepričan, da je slovenski narod globokoveren in da črpa svojo duhovno življenjsko silo iz presvete Evharistije, ki je žarišče ljubezni in pravice.

Ljubka otroška procesija in skupno sveto obhajilo na Stadionu nam je dokaz, da se naša slovenska mladina zbira okrog Kristusa, in porok, da bo ta mladina v svojem življenju notranje zdrava. To pa je poročstvo, da nam kljub težkim časom dorašča rod, ki je znani-lec lepše bodočnosti.

Nočna procesija mož, ki je po svoji posebni svečanosti razočarala marsikoga in dala poseben pečat evharističnemu kongresu, je bila zadosten dokaz, da se naši delavski in kmečki možje zbirajo vsepovsod okrog evharističnega Kralja in iz njega črpajo vso silno odpornost v težki življenjski preizkušnji sadov kapitalistične in materijalistične dobe.

Krona vsega kongresnega slavlja je bila pa nedeljska dopoldanska sv. maša zastopnika sv. očeta kardinala Hlonda in popoldanska slavnostna procesija. Tu so združeno manifestirali za Kristusa mladina, žene in možje.

Ni nam mogoče podrobneje poročati o veličastni evharistični manifestaciji, prostor nam žalibog tega ne dopušča. Pa saj so se naši tovariši skoraj stoočstotno udeležili teh svečanosti in odnesli bolj žive vtise v svojih sreih domov, kot bi mogli to napraviti s tiskano besedo. Krščansko delavstvo je v polni meri dokazalo svojo duhovno pripadnost Kristusu-Kralju, saj je bil ta praznik predvsem njegov. Kdo bolj trpi in okuša strašne posledice moderne kapitalistične dobe, kjer ni ljubezni do človeka, ne pravice, ampak zgolj mrzlo dobičarsko preračunavanje na račun človeka — krone stvarstva, če ne delavec, ki je odvisen zgolj od dela svojih rok. Koliko delavskih src hrepeni dandanes po ljubezni in pravici? Zato pa je naše delavstvo v tako velikanskem številu manifestiralo za večno pravico in ljubezen — to je za Kristusa. Iz Kristusa je črpalo notranjo silo, da je vzdržalo v splošni materialistični poplavi, iz Njega je srkalo vso moč v boju proti kapitalizmu, ki se polašča že zadnjega njihovega življenjskega sredstva in hoče docela zasušiti delovnega človeka, kakor da je on samo zato na svetu. Da je delavec še človek, da je on še krona stvarstva in otrok božji, to idejo je manifestiralo naše delavstvo ob kongresu

Delavstvo na Dupli ci zahteva kolektivno pogodbo

Kakor znano, smo ponovno zahtevali, da se v podjetju Remec uredi delovno in plačilno razmerje s kolektivno pogodbo po osnutku, katerega smo pred časom podjetju predložili. Podjetje se trdovratno upira vsaki ureditvi delovnega razmerja in se pri tem sklicuje na neurejene gospodarske razmere, predvsem pa na dejstvo, da se še vedno nahaja pod prisilno upravo, čeprav je dosegel 50% poravnave s svojimi upniki. Pri tej poravnavi je tudi delavstvo izgubilo do malega 150.000 Din, in to po krivdi podjetja samega, ki ni poskrbelo za zadostno varnost znanega hranilnega sklada, ki je bil naravnost pristradan.

Podjetje se skriva za prisilno upravo, češ, da samo ni v stanu tudi pri dobri volji ugoditi zahtevam delavstva po pravični ureditvi delovnih razmer. Delavstvo pa ve, da je to le taktika podjetja. Proti pravični ureditvi delovnih razmer ne more in ne sme nastopiti nobena oblast, zlasti, ker se s kolektivno pogodbo hoče predvsem urediti medsebojne odnose in tolmačenje zakonitih pravic delavstva. Kar se pa tiče zahteve po zboljšanju plač pa si delavstvo pridržuje z vso upravičenostjo pravico, da se določijo primerne temeljne plače, na katerih morajo bazirati akordne postavke. Podjetje mora dati delavstvu v akordu jamstvo, da bodo ti dosegli vsaj temeljne urne mezde, ne pa da bi se še dalje dogajalo, da de-

lavke v akordu delajo brezplačno, ali bi morale še nekaj doplačati, da smejo delati. Ali je to pravično? Mar misli podjetje, da so take razmere v interesu onih, ki so postavili prisilno upravo nad podjetjem. Zdrav razum veleva vsakemu pravemu gospodarju, da ima zadovoljno delovno družino, ker le s tako družino more uspešno napredovati.

To, kar se v tem podjetju dogaja zadnjih par let, pa ne moremo smatrati ne za gospodarsko, ne za pravično. Delavstvo hoče, da podjetje obstoji in se razvija, hoče pa tudi, da mu delo, ki ga žrtvuje v podjetju, donša vsaj tisto, kar nujno rabi za ohranitev zdravja in delovne sposobnosti. Če enkrat tega ni, čemu potem podjetje obstoja. Delavec pa ne more stradati samo za gospode. Čudimo se onim, ki imajo vodstvo nad podjetjem, da ne uvidijo, da s propadanjem delavstva propada tudi podjetje in da je zmotno za vsakega, ki misli, da bo samo na račun delavske bede rešil zavoženo gospodarstvo.

Delavstvo je na svojem skupnem sestanku dne 21. junija z ogorčenjem zavrnilo razloge podjetja proti sklenitvi pogodbe in se ne umakne zahtevi po sklenitvi pogodbe, pa tudi, da bi bilo pri tem ponovno prisiljeno poslužiti se skrajnih sredstev, ki jih ima na razpolago za uveljavljanje svojih pravic. To naj si zapomnijo vsi tisti, ki ne smatrajo delavca za človeka.

Nova jugoslovanska vlada

ki je prejšnji teden prevzela posle v svoje roke, je vzbudila veliko navdušenje po vsej državi. To je bilo znak, kako si žele ljudje, da se vendarle enkrat vrne doba pomirjenja strankarskih duhov, ki so bili še vedno gibalci vsega javnega udejstvovanja. Razpaljene strankarske strasti so največja ovira konsolidiranja razmer in vsakega pozitivnega dela, predvsem pa v socialnem napredku.

Delavstvo, ki preživlja morda najtežje čase, kar jih je sploh kdaj doživljalo, si nujno želi reda in zakonitosti. Danes je socialna zakonodaja, ki je osnovna podlaga mirnega in zakonitega udejstvovanja delavskega stremljenja za doseg pravic, kratkoma le na papirju. Delavski zavodi so dandanes, skoraj bi lahko rekli, delavstvu v večjo škodo kot pa v korist. Izrabljajo se te ustanove tako daleč, da delodajalci utrjavajo delavstvu prispevke, zavodom pa jih ne izročajo in si jih kratkoma sami prilastijo. Radi tega zavodi težko po-

slujejo in vso pezo tega finančnega manjka nosijo zopet le delavci.

Vprašanje eksistence našega rudarskega delavstva je stalno na dnevnem redu. Neprestano žive v strahu za odjem premoga od strani države, ki ga prikrajšuje na korist drž. rudnikov. Kot posledico izvaja TPD kratkoma odpuste naših rudarjev ne glede na odgovornost do njih, ki ji že itak garajo za najnižje plače in so ob rednem zaposlenju veliki delavski trpini.

Delodajalci in industrija dandanes kar kljubovalno in za delavstvo naravnost ponižujoče briksirajo socialno zakonodajo. Delavci, ki imajo še toliko zavesti v sebi, da so ljudje in se hočejo zakonitim potom braniti pred krivicami, se kar eksemplarično kaznujejo in odpuščajo iz službe. Delavske organizacije, ki so zakonite zastopnice delavstva, se razbijajo, odpuščajo njihovi funkcionarji itd., samo da se razbije organizacija in da ostane absoluten gospodar nad življenjem in smrtjo delavstva skapitalizirani podjetnik.

S takim svobodnim preziranjem in uničevanjem najosnovnejših delavskih pravic se ubija delavstvo ne le gospodarsko ampak tudi duševno. S takim počenjanjem naših gospodarskih krogov se jemlje delavstvu vsako zaupanje v zakonitost in postaja tudi zavestno brezprapna raja. To pa je za državo lahko slejkoprej usodno.

Zelja delavstva od vsake vlade je edinole dosledno upoštevanje zakonitosti, prav tako pa tudi sodelovanje s svobodnimi delavskimi organizacijami, ki so pravi odraz delavske volje in njegovega hotenja.

Sedanja vlada je bila proglašena kot vlada pomirjenja duhov, zakonitosti in reda, zato delavstvo veliko pričakuje od nje. Če bo upoštevala dosledno tudi zakone, ki se tičejo predvsem delavstva in ki so v družabnem življenju najvažnejši, prav tako pa tudi svobodne delavske organizacije, bo dosegla svoj cilj in delavstvo ji bo iz vsega srca hvaležno.

in se kot en mož poklonilo svojemu Stvarniku in Očetu.

Evharistični Kralj blagoslovi kongres! S to gorečo željo v srcu so se vračali naši delavci zopet na svoje domove. Naj zavlada na svetu pravica in ljubezen, da bo tudi delavec ponosno dvignil svojo glavo v polni notranji zavesti, da je zato na svetu, da služi svojemu najvišjemu cilju, ne pa brezsrčnemu materializmu. S to zavestjo v srcu bo pa delavstvo po kongresu šlo s podvojeno silo na delo za duhovno in gospodarsko osvoboditev delovnega človeka, da bomo lahko veselili src in iz vse duše čimprej zapeli: Kristus kraljuje, Kristus zmaga!

I. slovenski izseljenski kongres

V ponedeljek, dne 1. julija 1935 se je v slavnostni dvorani kr. banske uprave vršil prvi slovenski izseljenski kongres. Kongres je bil nadvse pričakovano dobro obiskan. In to prav posebno od strani izseljencev samih. Velika udeležba je bila tudi od strani izseljenških duhovnikov. Kongresa so se udeležili izseljenci tako iz Amerike, Belgije, Holandije, Francije, Nemčije in celo južne Amerike. Ministrstvo za socialno politiko je poslalo na kongres kot svojega zastopnika dr. Baraca, bansko upravo pa je zastopal podban Pirkmajer. Kongres sta počastila s svojo navzočnostjo tudi prevz. gg. škofa dr. Tomažič in dr. Srebrnič, katera sta bodrila izseljence, naj v svojem delu vztrajajo ter vzdržujejo kolikor mogoče tesne stike z domovino, ker le na ta način bodo mogli izboljšati in rešiti to težko vprašanje. Mestno občino je zastopal dr. Rus. Izseljenški referat kralj. banske uprave g. ravnatelj Fink. Zvezo jugoslovanskih izseljenških organizacij senator Marjanovič, Delavsko zbornico Marinček Anton, Narodni izseljenški odbor dr. Jože Bohinjec, Jugoslovansko strokovno zvezo tajnik Rozman Jožko itd.

Kongres je otvoril in vodil p. Kazimir Zakrajšek, prav s tisto skrbnostjo, vnemo in ljubeznijo kot zna to le on sam. Po pozdravih, ki so jih izrekli zastopniki tako banske uprave, mestne občine in drugi, je kongres začel z delom. Za to priliko se je nabralo ogromno gradiva, katerega so zbrala posamezna izseljenška društva, kakor tudi Rafaelova družba sama. Prav tako pa so ve-

liko povedali izseljenci sami, in to ne veselega. Zalostno je, ko smo morali čuti, da se našim javnim delavcem kakor gg. duhovnikom, delo za izseljence, ki je že itak težko, onemogočuje in ovira, in to celo od takih strani, od katerih bi bilo pričakovati opore. Zato, da vsled pomanjkanja prostora ne moremo popisati do podrobnosti vse te težave in boli naših izseljencev, ki so se tu na kongresu nanizale. Le eno je iz vsega izzvenelo, da se še vse premalo zavedamo važnosti in pomena izseljstva tako v duhovnem kakor gospodarskem oziru in da baš radi tega naši izseljenci toliko trpe.

Na kongresu je bil poleg važnih referatov o izboljšanju duhovnih razmer, katere so prednašali gg. izseljenški duhovniki, in gospodarskih razmerah, katerega je podal g. Zakrajšek iz Amerike, brat p. Kazimirja Zakrajška, tudi referat o delavskih konvencijah, katerega je imel tovariš J. Rozman. Kongres je ob koncu sprejel ogromno število resolucij, v katerih je prav za prav nanizana obtožba vseh krivic, ki so se tekom let dogodile našim izseljencem s prošnjo, da jih merodajni faktorji pravilno presoja in v interesu narodnega gospodarstva čim prej ugodno rešijo.

Uverjeni smo, da se bo s tem kongresom delo v tem pogledu izboljšalo in bodo stiki, ki so jih dobili izseljenci sami ob tej priliki z domovino, olajšali delo tako pri njih samih, kakor tudi v domovini za ta tako važen problem.

Naj bi kongres rodil res kar več dobrih sadov in uspehov tako za izseljence, kot domovino.

Viničarji

Slov. Bistrica. Viničarji smo imeli tu svoj redni občni zbor v nedeljo, 23. junija, katerega se je udeležil tudi tajnik tov. Rozman Peter. Izvoljeni so bili zopet dosedanjí odborniki, predsednik tov. Jelen, tajnik tov. Braut in blagajnik tov. Škerjanec. Najbolj hvalevredno je pri tem omeniti to, da so slabe gospodarske in socialne razmere odprle oči tudi slovenjebistriškimi viničarjem ter prinesle hvalevredno in potrebno spoznanje, da je samo v strokovni organizaciji moč in uspeh.

Zavrč v Halozah. Občni zbor Strokovne skupine viničarjev v Zavrču dne 29. junija je bil povoljno obiskan. Delovanje skupine je zadnji čas bolj šepalo in je bilo z ozirom na število viničarjev v Zavrčki župniji zelo malo organiziranih. Sedaj pa so se le nekateri začeli dramiti, ker so uvideli, da si le niso nič dinarjev »prišparali«, čeprav niso plačevali članarine. Nasprotno, čim dalje manj so jih imeli, ker so jim njihovi gospodarji, zavedajoč se, da ne bodo trčili v organizirano silo viničarjev, zaslužek še bolj zniževali, kakor drugod. V odbor so bili izvoljeni sledeči: Kokot Jožef, Lozinšek Jakob, Belšak Jakob, Herkovič Frane in Goderač Jožef. Upati je, da bo novi odbor začel bolj živahno delovati.

Zavrč v Halozah. Na viničarski komisiji pri tukajšnji občini dne 29. junija se je zbsdilo vinogradnico Trunk Marijo, da mora plačati viničarju Ahačiču Blažu 2274 Din. Viničarju je nudila samo delo, seveda brez plačila, toda enkrat mora tudi to priti.

Živilski delavci

Slovenska Bistrica. V nedeljo, 23. junija se je vršil sestanek naše strokovne skupine. Obravnavala so se najbolj pereča vprašanja predvsem o položaju v raznih obratih, kjer so zaposleni naši člani. V banovinskem kamnolomu Zgor. Bistrica so se delavci enodušno izrekli za takojšnjo stavko, ako se jim dne 24. junija ne izplača njihov zaslužek. V lesnem podjetju Žuraj obstoji poseben mezni sistem, ki delavcem nikakor ne dovoljuje, da bi prišli do primerne in poštene plače. Akordna plača je tako nizka, da skoraj ni mogoče priti z najnapornejšim delom do višine povprečne dnevne plače. Ako pa se tu in tam kateremu le posreči, da bi pri akordu zaslužil kaj več, se mu plača samo povprečna »sihtna« meza. V tem podjetju praktično obstoji dvojna meza: akordna in dnevna, izplača pa se vedno le tista, ki je nižja. Sistem dela je pa tak, da mora delavec storiti čim več. Zadevo je treba vzeti v roke in napovedati boj za pravice delavstva, ki je zaposleno v tem podjetju.

Na tem sestanku se je tudi določilo skupno z viničarsko skupino ustanoviti odsek Mladinske zveze. Le v delavsko zavedni mladini je naša boljša bodočnost. Skupini (viničarska in delavska) pripravljata letos pri Sv. Roku nad Slovensko Bistrico delavski tabor, na katerega veliko važnost že sedaj opozarjamo. Na sestanku je bil tajnik JSZ iz Maribora.

Lesno delavstvo

Lesno delavstvo, Duplica. Pretekli petek se je vršil sestanek celokup. delavstva tukajšnje tovarne. Zastopnik centrale je navzočim obrazložil, zakaj se tako težko pričakovana razprava za kolektivno pogodbo ne vrši, oziroma ne nadaljuje. Vzrok je v tem, ker se podjetje sklicuje na poravnavo, prisilno upravo in sodišče. Delavstvo, zavedajoč se svojega mizernega položaja, je odločno izjavilo, da hoče do konca vztrajati v borbi za doseg kolektivne pogodbe. S 50% poravnavo je delavstvo izgubilo 150.000 Din težko prihranjenega denarja v Hranilnem skladu. To je za delavstvo ogromna vsota, katero je prisiljeno žrtvovati za sanacijo podjetja. S svojimi skrajno nizkimi plačami pa doprinaša za »sanacijo podjetja« še mnogo več. Kadar podjetje zahteva od delavstva česar koli, se mora izvršiti, zato tudi apeliramo, da bo vodstvo podjetja upoštevalo upravičeno zahtevo delavstva in bo podpisalo kolektiv. pogodbo, katerega je bila vložena že pred poravnavo. Z njo bi bilo urejeno vse razmerje med podjetjem in delavstvom, kar nam v glavnem že po zakonu pripada.

Tovariši, naša dolžnost je, da svoje zakonite pravice čimprej uveljavimo. Imeli bomo pač toliko, kolikor si bomo sami priborili. Zato vam kličemo: Pritegnite se one v organizacijo, ki samo od daleč opazujejo našo borbo, da bomo strumni in enotni za naše pravice. Na prihodnjem sestanku naj ne manjka niti eden naših tovarišev.

Blagajnik poziva članstvo, da redno do zadnjega v mesecu poravnate članarino. Tu naj velja delavska zavednost, red in točnost.

Kovinarji

Jesenice. V nedeljo, 23. junija zvečer je v skladnični bolnišnici za težko boleznijo za vedno zatisnil oči član Lužnik Valentin. Pogreb je bil v terek ob številnem spremstvu sodelavcev in članov organizacije na pokopališče na Koroški Beli. Namesto venca je skupina darovala ženi 100 Din. Preostali članom družine in sorodstvu naše globoko sožalje.

Dolžnost vsakega zavednega delavca in nameščenca je, da je naročnik naše delavske književne založbe

»KREKOVE KNJIŽNICE«.

Nekaj paberkov iz kongresa

Dočim je bila glava veličastnega kongresa, ki se je ljudem neizbrisno vtisnil v spomin, presveta Evharistija, je bila krona podoba Marije Pomagaj z Brezij. Priljubljeno podobo so slovesno pripeljali na posebnem avtomobilu z Brezij že v petek popoldne v Ljubljano, kjer so jo slovesno sprejeli in jo pustili čez noč v stolnici. Slavnostna pot Marijine podobe je šla v velikem spremstvu skozi kraje na levem bregu Save. Na vseh krajih ji je verno ljudstvo prirejalo ganljive sprejeme in jo z molitvijo in petjem počastilo. Nepozabni so bili pogledi v stolnici ponoči, ko so se množice zgrinjale v stolnico, da počaste Marijino podobo. Do ranega jutra so prepevali same Marijine pesmi.

V soboto ob 7 zjutraj so podobo prenesli srednješolci v velikanskem sprevodu naše mladine na Stadion, kjer so jo dvignili na oltar. Podoba je bila izpostavljena na oltarju do konca evharističnih slovesnosti, na kar so jo v nedeljo zvečer prav tako slovesno z velikim spremstvom odpeljali skozi kraje po desnem bregu Save. V zlati zarji večernega solca se je bližala milostna podoba svojemu svetišču, ponovno najpriširneje pozdravljena po vseh vaseh, kamor je prišla že v temnem mraku in ponovno zasedla svoj prestol na Brezjah.

V soboto dopoldne so se vršile v okviru evharističnega kongresa stanovska zborovanja, na katerih so podali poročevalci misli o zvezi presv. Evharistije do posameznih stanov. Zborovanja so se končala z obljubo, da bodo zborovalci živeli po ideji katoliške vere.

Brez dvoma so bila skupna sv. obhajila najmočnejši poudarek silne verske globine, ki je prišla do popolnega izraza na kongresu. Dovolj zgovorno nam govore števila obhajanih, ko je prešlo v soboto dopoldne 26.000 naše mladine evharističnega Kralja v svoje srce, ponoči pa okrog 27.000 naših mož in fantov, da ne omenjamo žensk, ki so imela istočasno skupno sv. obhajilo v posameznih ljubljanskih cerkvah.

V času kongresa je bila nekaj posebnega tudi razsvetljava mesta. Posamezna javna poslopja in zasebna, kakor tudi stanovanjska so kar tekmovali, kdo bo lepše okrasil svoje stanovanje in poslopje. V Delavski zbornici je najlepše okrasila svoja okna Jugoslovanska strokovna zveza. Za eno okno je posodil krasno sliko presv. Srca Jezusovega frančiškanski župnik p. dr. Angelik Tominec, za kar se mu tu najlepše zahvaljujemo.

V ponedeljek popoldne je bil službeni sprejem slovenskih katoliških organizacij pri kardinalu dr. Hlodu v Križankah, kjer je kardinal stanoval. Za Jugoslov. strokovno zvezo sta se tega sprejema udeležila član načelstva tov. Kopriva in tajnik J. Rozman. Pri sprejemu je kanonik dr. Klinar z modrimi besedami izročil spomenico teh organizacij za sv. očeta.

Vsi na delavski tabor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 14. julija 1935 na Mrzlici nad Trbovljami. Tabor bo s sv. mašo. Po sv. maši bodo govori, na katerih bodo poročali zastopnik JSZ in rudarji. Bližnje skupine naj skrbijo, da bo udeležba čim večja.

Rudarji

Huda jama. V nedeljo, 23. junija je imela tukajšnja skupina sestanek članov pri Sv. Jederti. Tov. Hočevar iz Celja je govoril o upravičenosti in važnosti borbe, ki jo bojuje delavstvo, združeno v strokovni organizaciji. Poudarjal je, da oni, ki pozna naša krščansko socialistično gibanje in delovanje, mora priznati, da smo res delavski, kot mora oni, ki pozna Kristusov nauk priznati, da je res lep in koristen za vse bedne in zatirane. Imamo dolžnost, da z glasnim krikom opozarjamo na krivice, ki se gode tisočem, desetstisočem brezposelnih.

Znani so slučajji, da imajo trije ravnatelji več plače, kakor 200 (dvesto) delavcev. Ali naj nato molčimo? Ne! — Tov. Diacci je stvarno obrazložil delo II. skupine in nje intervencije, ter delo za sanacijo pok. blag. bratovske skladišnice. Poudarjal je tudi, da se vsi zakoni v praksi izvajajo le tam, kjer je delavstvo zavedno, združeno in organizirano. — Tov. Lešnik pa je apeliral na člane skupine, naj podpirajo svoje funkcionarje, vse rudarje pa, da stojijo strnjeno ob strani svojih zaupnikov ter tako krepijo njihov vpliv, da bodo mogli uspešno delovati za koristi delavstva. — Sestanek se je zaključil z željo navzočih, da se zopet sestanemo še v večjem številu ter tako združeno gradimo boljše bodočnost.

Jože Gostinčar:

70 letnica rojstva dr. Jan. Ev. Kreka

Dne 27. novembra 1865. leta sta podarila zakonca g. Valentin Krek, učitelj pri Sv. Gregoriju na Dolenjskem, in njegova žena Marija, rojena Štupica, slovenskemu narodu in posebno delavskemu in kmetškemu ljudstvu, velikega Jan. Ev. Kreka.

Letos dne 27. novembra bo torej sedemdeset let, kar je bil rojen naš veliki učitelj, ki je s svojo genialno razumniško delavnostjo zasadil in gojil čisto nove vrste drevo našega domačega gospodarstva. Probudil je domače zaspano, dremajoče sile k gospodarskemu delu prihodnosti. Z gospodarsko zamisljivo je dosledno zbudil tudi versko zavest ljubezni do Boga in do bližnjega. Stal je na čisto pravilnem stališču, da brez ljubezni do bližnjega ni ljubezni do Boga. Zato je naš Janez poskušal z vzajemnimi in praktičnimi gospodarskimi ustanovami zbuditi tudi verski čut, na paterga je zidal svojo socialno stavbo. Največja zapoved ljubezni do Boga in bližnjega mu je bila vzor, po katerem bi bilo mogoče delati čudeže, ako bi ljudje to zapoved dejansko pravilno razumeli in se po njej ravnali. Naš veliki učitelj je hotel uvesti Kristusov nauk v praktično vsakdanje življenje. Hotel je dejansko in ne samo teoretično, ali pa le napol uveljaviti rešilni in zveličavni nauk v ljudstvu.

Iz tega vidika je zamislil organizacijo raznih stanovskih, prosvetnih in stanovsko gospodarskih ustanov, ki naj bi stanovsko samostojne, toda v vzajemnem bratskem razpoloženju brez jerobstva vršile praktično delo ljubezni do bližnjega. S tem si je dr. Krek sigurno zaslužil hvaležno priznanje vseh idealistov.

Predvsem pa morata biti Kreku hvaležna delavci in kmeti, ki po svojem življenju spadata v skupno vrsto. Če ne boš delal, tudi ne boš jedel, velja za delavca in kmeta. Za ta dva stanova je žrtvoval Krek vsaj osem desetink svojega dela. Delavska krščansko-socialistična organizacija, ki vrši že nad štirideset let svojo, po Kreku priporočeno nalogo v obrambi delavstva, ter ima v tem oziru zaznamovanih nebroj uspehov; je do sedaj pri vsaki priliki pokazala hvaležno spoštovanje možu, ki je do dna duše poznal delavčovo razpoloženje, trpljenje, skrb, pomanjkanje in negotovosti življenja in zasluzka. V tem svojem velikem poznanju in razumevanju je Krek delavstvu zasadil obrambeno in rešilno drevo krščansko-socialistične organizacije, ki je ne morejo premagati in uničiti niti peklerska vrata kapitalistov in njih prijateljev.

Ta organizacija je živa slika pravljice o »zmaju s sedmimi glavami«. Ako ena glava odgnije in odpade, ali če zmaj kdo odseka eno ali več glav, takoj mu zrastejo druge. Mi gledamo v tem Krekovo varstvo in božji blagoslov.

Kmetškemu ljudstvu je Krek vlil smisel za gospodarsko organizacijo, posebno za združništvo, ki je iz početka poglavalno obilno sadik, toda vrtnarji, ki so opravljali in gojili te sadike, niso bili strokovnjaki niti zemlja še ni bila godna. Zato se je marsikaj posušilo. Ostalo je pa posojilništvo in čakalo kapitalistične zime, v kateri je zamrznilo. Toda med ljudstvom je ostala stanovska zavest, ki bo prej ali slej prišla do izraza po krščansko-socialističnem delavskem vzoru. Kmetiči stan je postal po Kreku več ali manj samozavezen ter si ne dovoljuje več priimkov, kakoršni so bili v prejšnji dobi običaj in moda pri polizanih mestnih »naobrazenci«.

Na žalost se opaža pri delavcih in kmetih dejstvo, da so revnejši dostikrat poniževani od svojih v boljših razmerah živčih tovarišev. To je rak rana stare kapitalistične vzgoje, ki gleda boljšega človeka le v bogastvu. To je bolelo tudi Kreka. Besedičenje: »Kaj boste vi, ki nimate nič. Vi berači! Mi, ki kaj imamo, tudi kaj veljamo!« To se še dandanes velikokrat sliši. Vzrok temu je vzgoja v ošabnosti. Pa se tudi v dejanju to načelo ugotavlja. Kdo je župan? Kdo občinski odbornik? Ali niso najpremožnejši v občini? Težko boste dobili župana-bajtarja. To so znaki človeške duševne podrejenosti premožnejšim. Ker je temu vzrok zastarel vzgojni pojem, zato je Krek polagal skoro vse svoje delo na pravilno krščansko-socialno vzgojo ljudstva. Krek je dobro vedel, da bolje plačano delo še ni večja delavčeva pamet, kakor tudi en vol več v hlevu bogatejšega kmeta ne more biti napram manj premožnemu večji razum. Pamet in razum sta božji dar človeku, neodvisna od plač, krav in volov.

Nameščenski problemi

Reforma nameščenskega zavarovanja v Avstriji

Ze dalj časa je bilo opaziti nujnost reforme nameščenskega socialnega zavarovanja in kdor je znal količjak računati, mu je bilo jasno, da mora biti zavarovanje postavljeno na čisto druge finančne osnove, ako naj se zabrani, da se starostno zavarovanje sploh ne zruši. Ob tej priliki je bila parola nameščencev, da ostanejo popolnoma samostojni in naj se vsi prispevki nameščencev uporabijo za nameščence. Vsled tega je nameščenstvo tudi odklonilo prvotni načrt, glasom katerega bi imeli nameščenci in delavci skupne fondе v socialnem zavarovanju.

Od leta 1932 so plačevali nameščenci za starostno zavarovanje 9%, za brezposelnost 5,8% in za bolniško 4,5%, skupaj tedaj 19,3% od plače. Mesto teh različnih prispevkov stopi sedaj po novem načrtu enotni prispevek 20%, katerega je treba plačati kar bolniškim blaginjam. Od tega zneska odpade polovico na delojemalce in polovico na delodajalce. Prispevek nato bolniška blaginja razdeli po načrtu za leto 1935 v naslednjem redu: za starostno zavarovanje 10,5%, za bolniško 4,24% in za brezposelnost 5,24%. Ta odstotek pa se letno za starostno zavarovanje zvišuje in bo dosegel v letu 1939 14,5%, bolniški prispevek ostane vsa leta neizpremenjen, a letno se zniža odstotek za brezposelnost zavarovanje in znaša v letu 1939 samo še 1,25%. Zakaj to? Ali bo v letu 1939 brezposelnost toliko manjša, ali pa brezposelnosti manj potrebni? Stvar je druga. Glede bolniškega zavarovanja so stali nameščenci na stališču, da naj se v korist starostnega zavarovanja prišteje nekaj na bolniškem zavarovanju. Vsled tega je višina prispevkov za bolniško zavarovanje padla od dosedanjih 4,5% na 4,25%. Za nameščence je pač uspeh tudi to, da se je preprečilo združitev nameščenskih bolniških blaginj z delavskimi. (Iz tega vidimo, da imajo v Nemški Avstriji nameščenci enake boje z ravnateljstvi delavskih bolniških blaginj, ki bi si radi podvrgli nameščenske bolniške blaginje kakor pri nas.) Vsled zmanjšanja prispevkov pa so se morale zmanjšati tudi dajatve in sicer dobi bolnik bolniške dajatve po novem načrtu šele potem, ko nima od delodajalca več pravice zahtevati plače. Kolikor časa mu tedaj po zakonu pritiče polna plača, nima pravice do bolniških dajatev. Dokler ima po zakonu pravico do polovične plače, dobi za časa bolezni samo polovične prispevke. Da bodo naši nameščenci lahko primerljivi dajatve za časa bolezni z dajatvami naših bolniških blaginj, jih v naslednjem navajamo:

Pri plači 100 šilingov znaša dajatev 2 šilinga, pri plači 200 šilingov 4 šilinge, pri plači 300 šilingov 6 šilingov, pri plači 400 šilingov znaša dajatev 7,50 šilingov.

Za preračunavanje vzemimo šiling je 8 Din. Pod zavarovanje spadajo tudi nameščenci otroci do 18. leta in njegova žena.

Za podpiranje brezposelnih je vlada črpala dohodke iz obdavčenja piva in iz posebne

Tudi kmetijski stan mora biti Kreku hvaležen za njegov velik dar pouka, iz katerega je pronicla in še visi izobrazba in gospodarski napredek kmeta. Dr. Krek je želel, da prideta delavec in kmet izpod jerobstva ljudi, ki v teh dveh stanovih iščejo v prvem redu sami sebe. Vsled tega je delal na to, da se čimbolje organizirata.

Pa tudi drugim stanovom je Krek zapustil določena družbena pravila. Mladim inteligentom je z besedo kazal pot, po kateri naj hodijo. Nekateri so ga poslušali, drugi so šli pa svoja pota. S svojim vztrajnim in neumornim ter do skrajnosti nesebičnim delom je pa zapustil vzgled, kako je treba delati. Pri Kreku ni bilo štreberstva, ne klečeplastva, ne hinavščine, temveč resna močnost in bister pogled, s katerim je svetil javnim delavcem in zmagoval.

Z ozirom na pomen dr. Kreka za naš narod in z ozirom na njegovo ogromno delo bi bilo primereno, da se ga osobito delavske organizacije ob priliki sedemdesetletnice njegovega rojstva v hvaležnosti in dostojno spominjajo.

doklade na prometni davek. Iz teh javnih dajatev pa so prejemali nameščenci zelo malo ter so se prispevki ponajveč porabili za delavstvo. V letu 1933 se je uporabilo za brezposelne nameščence 11,3 milij. šilingov in od tega so vplačali nameščenci ter delodajalci 11 milijonov šilingov, dočim je šel iz javnih dajatev le znesek 300.000 šil. To pa vključno temu, da bi glasom zakonskih določil morala država prispevati 50% iz preje omenjenih obdavčenj. Iz tega sledi, da morajo nameščenci plačevati za eno panogo socialnega zavarovanja previsoke zneske, katere bi mogli uporabiti za pokojninsko zavarovanje, kar bi bilo nujnejše, ker se pokojninski zavod bori z velikimi finančnimi težavami. In iz tega vzroka se odstotek za brezposelnost zavarovanje nameščencev v načrtu stalno znižuje, ker nameščenci zahtevajo, da k temu zavarovanju država prispeva po zakonu določeni znesek.

Poslabšanje plačilne zmogljivosti pokojninskega zavoda je seveda za vse rentnike zelo boleča zadeva. Vendar uvidevni med njimi razumejo, da je bila nameščencem, ki plačujejo prispevke za starostno zavarovanje in iz katerih se krije pokojnina, plača zmanjšana, dočim morajo povečini plačevati prispevke še v isti višini. Dalekovidnejši rentniki tudi predvidevajo, da istočasno z velikim porastom rentnikov stalno pada število zavarovancev in se bliža čas, ko prispevki zavarovancev ne bodo več zadoščali za plačilo rent. Kako je nezdravo razmerje med številom zavarovancev in rentnikov, najbolj vidimo iz naslednjih števil: Število zavarovancev je padlo od leta 1930 do 1934 za 18,20%, medtem ko se je število rentnikov v istem času zvišalo od 24 na 42.000. Iz teh vzrokov je bil izdelan nov načrt pokojninskega zavarovanja, ki je predvideval predvsem podaljšanje službene dobe za 5 let. To je bil najhujši udarec za nameščence v novem načrtu, a nameščenskim organizacijam se je posrečilo to namero preprečiti. Vsled tega je bilo pač treba poseči po znižanju rent, kar je sicer grenko za nameščence v pokoju, vendar je bilo potrebno, ako se je hotelo obdržati pokojninski zavod v likvidnem stanju. V splošnem pa so nameščenske organizacije še vedno na delu, da najdejo načine, po katerih bi omilile udarce, ki jih je prinesla reorganizacija pokojninskega zavarovanja.

Celjsko okrožje

Celje. V sredo, 10. julija ob osmih zvečer predavanje za naše članstvo in druge v Del. zbornici. Predavata Golob in Jurač o delavskih kulturnih potrebah. — Razmišljajte tudi o vsebini nadaljnjih predavanj. — Pogovorili se bomo tudi o izletu, oziroma našem taboru na gori Oljki, ki bo v nedeljo, 21. julija za Savinjsko dolino. Pridite!

Soc.-gospodarske zanimivosti

Zopet inozemski kapital. V Fojnici pri Sarajevu bo v kratkem odprt nov rudnik zlata, v katerem bo v začetku zaposlenih 150 delavcev. Ker je pa žila zelo bogata, se bo pozneje število delavcev povečalo. Rudnik bo eksploatirala neka angleška družba, katere sedež je v Londonu. Zanimiv bi bil odgovor na vprašanje, zakaj se za eksploatacijo tega zlatega rudnika ni našlo domačega kapitala. Zlati rudnik v Fojnici je prvi rudnik plemenitih kovin v Bosni. — V Jugoslaviji bodo med tem, ko bo dobiček izkoriščanja odšel v Anglijo, ostala le izsušena telesa tuberkuloznih jugoslovanskih državljanov.

Za odpravo birokracije v Delavskem zavarovanju Zagrebška inženjerska zbornica je podvzela akcijo, da se odpravi birokracija v delavskem socialnem zavarovanju, katere se proti volji interesov-delavcev in nameščencev še vedno izvaja. Delavci, kakor delodajalci so to akcijo z veseljem pozdravili, razen nekaterih, ki so na upravnih mestih delavskega zavarovanja, katerim ta akcija inženjerske zbornice radi njihovih osebnih in materialnih interesov ne ugaja. — Po jugoslovanskem Lloyd.

Važno opozorilo delodajalcem in delojemalcem

Okrožni urad za zavarovanje delavcev opaza, da nastaja med delodajalci in delojemalci mnogo sporov glede prispevkov za socialno zavarovanje. Niti delodajalci niti delojemalci niso znani zakoniti predpisi.

Podjetnik, delodajalec je uradu dolžan plačati vse prispevke, katere mu predpiše urad s plačilnim nalogom. Za redno plačilo prispevkov odgovarja uradu redno edino delodajalec, ki nosi tudi vse stroške vsled nepravilnih plačil, kakor zamudne obresti, izterjevalne stroške itd.

Pravočasno so plačani samo oni prispevki, katere plača delodajalec najkasneje osmi dan po prejemu plačilnega naloga.

Delodajalec mora iz svojih lastnih sredstev kriti nezgodno zavarovanje za vse delavce, dočim je upravičen, da polovico prispevka za bolniško in polovico prispevka za posredovalnico za delo in celotni prispevek za delavsko zbornico odtegne od delavčeve plače.

Za vaje, praktikante in osebe, ki sploh ne prejema plače, kakor tudi za osebe, katerih plača v gotovini ne dosega zavarovane mezde najnižjega meznega razreda, je dolžan plačati delodajalec vse prispevke iz svojih sredstev.

Če pa delodajalec ni odtegnil navedenih prispevkov takoj ob prvem izplačilu, jih sme odtegniti samo, če ni minilo od izplačila mesec dni, ali nista minila dva meseca pri onih nameščencih, ki prejema plačo ali mezdo mesečno.

Bolniški prispevki znašajo od 1. 1. 1933 42% tedenske zavarovane mezde ali 7% od dnevnice zavarovane mezde, nezgodni prispevki toliko % bolniškega prispevka, kolikor znaša nevarnostni % v katerega je obrat uvrščen, prispevki za delavsko zbornico 0.0428% in prispevki za posredovalnico za delo 0.0857% skupnih bolniških prispevkov.

Zavarovalne prispevke predpisuje urad za vse delovne dni in praznike razen nedelj. Koliko znaša bolniški prispevek za vsak mezdni razred in dan je razvidno iz tabele. Koliko pa sme delodajalec odbiti od delavčevega zaslužka, je razvidno iz iste tabele za vsak delovni dan in mezdni razred. Tabela je sestavljena tako, da znašajo prispevki vsak 6 in 7 dan enako. S tem je povedano, da se za nedelje prispevki ne predpisujejo. Delodajalec more izračunati pravilno bolniške prispevke sam, če pomnoži znesek posameznega razreda, ki je določen za en dan s številom delovnih dni, ali pa od števila koledarskih dni odbije število nedelj in v tabeli poišče odgovarjajočo število delovnih dni, ki mu pove v prvi razpredel-

nici bolniški prispevek, v drugi razpredelnici pa dovoljene odbitke za vse mezdne razrede.

Urad priporoča, da se delodajalci ravnaajo po predpisani tabeli, ker bodo le tako mogli kontrolirati pravičen predpis prispevkov in odtegovati pravilne zneske od delavskih plač. Tabele je mogoče dobiti pri uradu, pri vseh uradovih ekspoziturah in pri prodajalcih uradovih tiskovin po nabavni ceni. Za delavce pa je pri današnjih nizkih mezdah važno, da kontrolirajo pravilnost in utemeljenost odtegljajev od njihovih mezd.

Delavstvo o socialnih ustanovah

V Sarajevu se je dne 22. junija 1935 vršila širša konferenca, na kateri so zastopniki 17 delavskih strokovnih organizacij soglasno zahtevali, da se morajo Okrožni uradi reorganizirati in prav tako tudi Borze dela.

V tem pogledu je občni zbor JSZ, ki se je vršil 2. junija t. l., sprejel posebno resolucijo, v kateri zahteva depolitizacijo delavskih soc. ustanov, med temi posebno Okrožnih uradov.

Nujno potrebna bi bila v tej stvari skupna akcija in nastop vsega organiziranega delavstva.

Mladina poroča

Rečica pri Laškem. Tukajšnja skupina Mlad. zveze JSZ je v nedeljo, 23. junija priredila igro »Fernando«. Igralci so precej dobro rešili svoje vloge. Tudi gledalcev je bilo precej. Režiser je bil tov. Mihevc.

To in ono

Laško. Dne 19. junija so v Celju pokopali Ano Majer. Bila je vdova po umrlem zdravniku. V Laškem je imela hišo, kjer je tudi stanovala. Režeži so imeli v nji dobrega zaščitnika. Mnoge je stalno preživljala. Tudi našim mladinskim društvom je šla vedno na roko. Kadar je bila v Laškem kako prireditve, bodisi laške ali rečiške skupine Mlad. zveze, je bila vedno navzoča in tudi druge vabila. Bog ji bodi plačnik!

Promoviran je bil na ljubljanski tehnični fakulteti za doktorja rudarskih ved načelstveni tajnik Jugoslovanske strokovne zveze tov. ing. Matija Žumer, asistent ljubljanskega rudarskega instituta. Iskreno čestitamo!

Tržič. Na binkoštno nedeljo se je poročil naš tovariš in tajnik skupine tov. Salberger Nadislav, uradnik v »Runo« z gospodično Koprivnik Anico, predilniško delavko.

Kot zvestemu in marljivemu sodelavcu mu želimo obilo sreče in izrekamo iskrene čestitke.

Nudimo vam priliko, da si poleg svojih rednih dohodkov z majhnim trudom še nekaj prislužite. Za 10 članov, ki jih pridobite za našo

»DELAVSKO ZALOŽBO«
(Krekovo knjižnico)

dobite vse njene knjige zastonj. Ako pa ji pridobite več kot 10 naročnikov, vam da založba denarno nagrado. Kdor bi bil pripravljen prevzeti krajevno poverjenišvo, naj to sporoči

»DELAVSKI ZALOŽBI«, LJUBLJANA,
MIKLOŠIČEVA CESTA 22/I,

nakar mu bomo poslali točna navodila, tako glede nabiranja novih članov, kakor knjižnih in denarnih nagrad. — Izkoristite priliko. Izpolnite svojo domačo knjižnico.

Širite delavsko kulturo!

Propagandni odbor
»Delavske založbe«.

Brezposelnost v Dalmaciji. Po statistiki splitske Delavske zbornice je bilo na področju primorske banovine v mesecu marcu 1935 nezaposlenih 6811 delavcev raznih strok; med temi 1465 nekvalificiranih. Napram brezposelnosti v istem mesecu l. 1934. je številka večja za 1363, kar dokazuje, da brezposelnost še vedno raste. Samo v splitski cementni industriji je 705 delavcev brez posla, kar je razumljivo radi zastoja v stavbni stroki.

Svoji k svojim

velja tudi za nas. Zato pristopajmo kot člani in kupujmo vse potrebščine le v svoji

Nabavni in prodajni zadrugi
v Rečici pri Laškem

Agitirajte za »Delavsko Pravico«!

Na obisku pri moravskih strokovničarjih

(Dalje)

V zadnji številki nam je tiskarski skrat napravil lepo zmedo. Namesto slike iz Semmeringa nam je podtaknil ono iz letališča v Brnu. Tovarishi, ki so bili z nami, so to gotovo opazili, kajti

nemogoče je, da bi že na Semmeringu imeli v svoji sredi moravske tovariše. Skrata smo prijeli za ušesa in zahtevali, da to popravi, kar je seveda tudi drage volje storil. Sliko iz Semmeringa danes priobčujemo.

Po tritretturni zamudi smo jo srečno privozili na Dunaj. Tu bi nas pa dunajski tram-

vaj in en tovorni avtomobil kmalu zdrobila kakor škatljico sardin. Malo je zahreščalo, pa je že tramvaj ustavil. No, razven strahu ni bilo hujšega. Nekateri so bledih obrazov opazovali ta prizor in morda že mislili, da bo zdaj, pa zdaj vsega konec. Avto je dobil nekaj prask, drugeče pa se je ta stvar kar srečno iztekla. Kmalu smo bili pred cerkvijo sv. Štefana, kjer nas je čakal šef jugoslovanskega tujsko-prometnega urada g. Katnik in uradnik g. Konumovič, ki je imel nalogo spremljati nas malo po Dunaju. Po zajtrku, ki se je že res prilegel lačnim želodcem, je bil takoj ogled cerkve sv. Štefana, nato grobnice avstrijskih cesarjev v votivni cerkvi in gradu Schönbrunn. Ogledali smo si tudi razstavo, ki je bila ta čas ravno odprta. Grobnice in vse razkošje Schönbrunn pa je samo en dokaz, kako minljiva in kratka je slava tega sveta. Kar iz »busa« smo si ogledali še delavske hiše, ki jih je zgradila dunajska mestna občina, nakar smo mahnilo dalje proti meji. Kosilo nas je namreč čakalo v Breslavi na Češkem. To zato, ker bi ga radi zalili že s češkim pivom. Toda človek obrača, Bog obrne. Namesto ob 14. smo prišli v Breslavo šele ob 18. in to z velikim trudom, kajti cestne markacije so nas zavedle in poleg tega še netočne informacije ljudi, ki so nas srečavali, da smo več kot poldrugo uro vozili po cestah brez pravega cilja. Končno pa bi avstrijsko obmejno postajo kmalu prešli, ne da bi se ustavili. Majhna, neznatna bajta, napis postavljen tako, da se komaj vidi, da smo na meji, nas je zavedel, da smo jadrali kar na-

prej. Šele na klice ljudi in vpitje obmejnega organa, smo videli, da smo na meji in se seveda vrnili na postajo. Vidiranje potnih listov je bilo hitro gotovo. Mahnili smo dalje proti Češki. Kakor je videti, se tu ne boje tako za mejo. Kajti nikjer nismo mogli opaziti meje, niti nismo videli nobenega obmejnega organa. Po četrturni vožnji (postaji sta oddaljeni ena od druge 5 km) smo šele privzili na češko obmejno postajo.

Pozdravljena zemlja Moravska, zemlja Češka, naš cilj in dom za tri dni, ki nam je usojeno, da jih prebijemo v tvoji sredi! Formalnosti glede potnih listov so bile hitro urejene. Prišli smo namreč že v prakso, kako je postopati, da gre zadeva hitreje naprej. Eden je potne liste odpiral in jih dajal uradniku, da je žigosal, drugi je vodil kontrolo, ali so vidirani. Tovariš Moudry iz Brna nas je čakal tu celo popoldne. Toda zaman. Obupan je še, v Breslavo; gotovo je bil prepričan, da smo ga prav grdo potegnili. Nekateri so to »guncanje«, ki je trajalo celo popoldne, prav junaško prenašali. Nekateri pa, mislim, da samo vsled tega, ker jim je želoдец že pošteno nagajal, so malo zabavljali, češ, zakaj se ne držimo programa, ki je bil prvotno določen. Je res hudo, če »program« nagaja in težko je vsem ugoditi. Ko smo pa prišli v Breslavo, se prijateljsko pozdravili s tov. Moudryjem, nakosili v kolodvorski restavraciji in utešili želja grla s češkim pivom, je vsa jeza in nejevolja minila. Še zapeli smo in oddrveli proti Brnu. Kajti tudi tam so nas že nestrno pričakovali.

Ljubljana, dne 18. julija 1935.

INFORMATIVNA POROČILA "DELAVSKE PRAVICE"

I.

Za ta teden smo vse pokrenili, da bi izdali "Delavsko Pravico", toda ni nam mogoče. V Ljubljani so izprla grafično delavstvo vsa podjetja, dočim po deželi dosedaj še vedno redno obratujejo. Radi tega smo se obrnili na neko podeželsko tiskarsko podjetje s prošnjo, naj bi začasno prevzelo v tisk "Delavsko Pravico", toda je to odklonilo. Najbrže imajo tiskarska podjetja medsebojno dogovor, da ono podjetje, ki še obratuje, ne prevzame nobene periodične tiskovine, katera se je dosedaj tiskala v podjetju, v katerem je stavka. Stalno iščemo prilike, da se nam omogoči tisk "Pravice" in kakor hitro nam bo to mogoče, jo bomo izdali. Radi tega ponovno prosimo vse tovariše in naročnike naj nam oprostijo, da podajamo le kratka poročila na ciklostiranih okrožnicah. Ni nam namreč drugače mogoče obveščati naših tovarišev o najpotrebnejših zadevah. Ako se tekom tedna poravnata nastali spor med organizacijo tiskarjev in organizacijo tiskarnarjev, bomo takoj izdali naš list v povečani obliki in tako nadoknadili zamujeno. Verjetno je, da pride kmalu do sporazuma in se upostavi po tiskarnah znova normalno stanje. Do kakih pogajanj tozadevno po končnih razbitih razgovorih na banski upravi, ki so izzvala prelom, dosedaj še ni prišlo.

Odbore naših skupin in zvez, ki bodo dobili okrožnico v več izvodih, prosimo, naj storijo vse, da bodo tovariši člani obveščeni o vsebini okrožnice in jim pojasnijo naše težavno stališče. Skličite takoj sestanke organizacijskih zaupnikov, ki naj to okrožnico razdelijo vsemu članstvu. Skrbite, da bo ja vsak član okrožnico dobil. Naše članstvo mora biti o našem delu točno poučeno. Zato na delo! En izvod okrožnice pa seveda hranite za skupinski arhiv. Naj živi "Delavska Pravica" in Jugoslovanska strokovna zveza v teh težkih časih.

To okrožnico smo poslali tudi vsem naročnikom "Delavske Pravice", ki niso člani Jugoslovanske strokovne zveze in so le kot naši prijatelji naročniki in čitatelji "Delavske Pravice". Te še prav posebno prosimo, da nam to neprisiliko oprostite in ostanejo zvesti tudi v nadalje.

II.

Že dalje časa je bilo med delavstvom in obratovodstvom KID na Javorniku napeto razmerje. Na intervencije, ki so jih vložili obratni zaupniki se ni odgovarjalo in končno obratovodstvo ni hotelo več sprejemati zaupnikov. V nekaterih točkah se kolektivna pogodba ni izvajala. Poleg tega so se uvedla dela, ki so posamezne akorde bistveno spremenili. Obratni zaupniki so hoteli te nedostatke z obratovodstvom urediti, kar pa jim ni uspelo. Stanje se je vsled tega vedno bolj ostrilo in v petek 12. t. m. posada, ki ima oditi domov ob 6 zjutraj ni zapustila tovarne. Prav tako tudi druga posada, ki je prišla na delo istočasno in tretja, ki je prišla ob 2 popoldne. Tako je bilo v tovarni vse zaposleno delavstvo, katere noče zapustiti preje, dokler se vsa sporna vprašanja ne rešijo. Delavstvo je postavilo že v petek zjutraj svoje zahteve, ki so bile izražene v 18 točkah in zahtevalo razpravo z ravnateljem Dostalom. Tej zahtevi delavstva pa se ravnatelj ni odzval. V razburjenosti, ki se je stalno stopnjevala, so se dogodili nekateri manjši incidenti, toda le izven tovarne.

Pogajanja so bila nato določena za soboto ob 1/2 10 toda vršila so se šele popoldne ob 14. Delavstvo je zahtevalo,

da se vrše pogajanja v obratu na Javorniku, srez. nač. pa na Jesenicah v občinskem uradu. Končno je podjetje pristalo na to, da se pogajanja vrše na osnovni šoli na Koroški Beli. Pogajanj so se udeležili zastopniki podjetja, od oblasti pa inspektor Baraga, srezki podnačelnik g. Bizjak in deloma tudi načelnik g. Vrečar, zastopniki delavstva tako obratni zaupniki kot predsedniki strokovnih organizacij. Sobotna pogajanja niso rodila nobenega pozitivnega rezultata. Pogajanja so se nato nadaljevala v ponedeljek cel dan. Toda, razven v par primerih, ni prišlo do sporazuma. Največja težava je v tem, ker delavstvo razpravam, ki naj bi se pozneje vršile pri obratovodstvu na Javorniku pod vodstvom ing. Fischerja, ne zaupa. Delavstvo namreč hoče, da se vse sporne točke rešijo že pri teh razpravah. Ker se tedaj ni moglo doseči tega, kar delavstvo striktno zahteva, je delavska delegacija v ponedeljek zvečer zapustila razpravo.

Mučen položaj je nastal v ponedeljek pri dopoldanski razpravi, ko je podjetje izjavilo predsednikom strok. organizacij, da bo delavstvo na Jesenicah prav tako in sicer ob 14 uri ustavilo obrat. Predsedniki so izjavili, da bodo uplivali na delavstvo, da se obratovanje ne prekine vse do tedaj, dokler se bodo vršile razprave. Ako pa bi se pri tem razbili, seveda ne morejo dati garancije, kaj bo potem, ker delavstvo hoče na vsak način, da se solidarizira z javorniškimi tovariši v boju za njihove pravice. Kljub tej izjavi pa je vhod v jeseniško tovarno v ponedeljek ob 1/2 14 uri zasedlo orožništvo in ni pustilo nikogar na delo. Šele na proteste delavstva in intervencijo orožniškega kapetana se je zopet dovolil vhod v tovarno. Ta moment je bil povod za novo razburjenje in seveda tudi delno ustavitev jeseniških obratov.

Javnost je na strani delavstva. Doslej intervencije od strani orožništva, ki je znatno ojačeno, še niso bile potrebne.

Delavstvo bo v tem boju vstrajalo do konca. Saj gre za to, da se enkrat za vselej konča stanje, katerega si delavstvo najmanj želi in je zato poseglo po skrajnem sredstvu.

Takoj, ko je spor izbruhnil, je JSZ poslala na Jesenice svojega strokovnega tajnika J. Rozmana, ki je takoj ob prihodu imel sestanek z odborniki javorniške skupine in se je udeleževal vseh pogajanj s podjetjem. Naše delavstvo je v borbi enotno, samozavestno in bo vzdržalo, dokler se spor ne reši.

III.

V nedeljo 14. julija je bil v Kranju sestanek tekstilnega delavstva. Udeležba na sestanku je bila z ozirom na težke razmere v tekstilni industriji v Kranju zelo velika. Za centralo je poročal tov. Lombardo. Sestanek je uspel zelo povoljno in je predvideno, da bo Kranjsko delavstvo vendarle stopilo v celoti v vrste organiziranega delavstva.

V tov. podjetnikov v Rimskih Toplicah se je vršil v sredo shod vsega delavstva za kolektivno pogodbo, ki jo delavstvo že dalje časa zahteva. Shod, na katerem je poročal tov. Lombardo, je bil polnoštevilno obiskan. Sprejeta je bila tozadevna resolucija, ki je bila takoj predložena podjetju.

V Tržiški predilnici se je pričelo živahno gibanje za upostavitev kolektivne pogodbe. Inicijativo za pogodbo je dala naša tržiška skupina pod vodstvom predsednika tov. Zupana. Stojimo na stališču, da se pogodba v najkrajšem času predloži in sicer v popolnem soglasju in vzajemnem sodelovanju vseh obstoječih delavskih organizacij v podjetju.

V zadnjem času je bila podpisana kol. pogodba v tržiški tovarni "Peko". Inicijativo, kakor tudi vodstvo pri pogajanjih za pogodbo je dala in vodila naša skupina s pomočjo centrale.

S tovarno "Štora" d.d. v Št. Vidu n/ Ljubljano smo v pogajanjih za sklenitev kolektivne pogodbe. Iz dosedanjih razgovorov s podjetjem je razvidno, da bo v kratkem prišlo do

končnega sporazuma.

IV.

Skupine Jugoslovanske strokovne zveze, kakor Mladinske zveze v bližini gore Oljke prosimo, da se v čim večjem številu udeleže delavskega tabora v nedeljo, dne 21. julija 1935. na gori Oljki. Tabor bo s sv. mašo, nato zunaj na prostem dva govora. Kot govornik se tabora udeleži tudi tov. načelnik JSZ. Vabila s točnim sporedom bo vsem okoliškim skupinam kakor zaupnikom poslalo celjsko okrožje JSZ.

V.

Za izlet v Zagreb dne 4. avgusta pohitite s prijavi, da bo mogoče vse potrebno pravočasno urediti.

VI.

V četrtek, dne 4. t. m. se je vršil sestanek delavstva tov. Peko in kovačev podjetja Kajetan Ahačič v Tržiču. Na obeh sestankih je poročal tov. Rozman, ki je drugi dan izvršil pri podjetju Ahačič tudi intervencijo radi kreditne raznih vprašanj v podjetju.

VII.

Glavna bratovska skladnica nam je sporočila, da so predlogi, ki smo jih predložili glede osnutka pravilnika za volitve funkcionarjev Bratovskih skladnic zelo dobri in jih bo upoštevala. Samo glede vlaganja kandidatnih list nam je sporočila da morajo to storiti pri Bratovski skladnici samo člani, ne pa organizacija.

VIII.

MLADINSKA ZVEZA.

Vse krajevne skupine, ki še niso poslale mesečnih poročil za mesec junij, se pozivajo, da store to takoj. Ali moramo res vsako stvar bezati in prositi, da dobimo kak glas od Vas. Tajniki skupin- zavedajte se, da ste tajniki javni, ne pa tajni in zase! Pričakujemo!

Naši tabori. Skupine JSZ bodo pričele s tabori. Opozarjamo vse naše člane, da se po možnosti udeležijo v čim večjem številu teh taborov, da se vidimo in izvemo koliko nas je in kakšni smo. Več o tem vidite v okrožnici, katero so prejele vse skupine.

Iz pisma našega tovariša: "Meni se zdi, da smo mi krščanski socialisti preveč skromni in z malim zadovoljni. Ako imamo resimo pet skupin, smo silno srečni in zdi se nam, da ni več potrebno, da se širimo". Tovariši, ali ima res prav? Videz je skoraj tak. Vsaka skupina bi morala gledati, da zrastejo v vsej njeni soseski nove skupine. To je naše prvo delo. Ne iti samo v sebe, treba je biti tudi udaren na ven. Graditi, širiti, služiti- to je geslo našega dela.

NAČELSTVO
JUGOSLOVANSKE STROKOVNE ZVEZE
v LJUBLJANI.

Natiskano na ciklostilaparatu Jugoslovanske strokovne zveze, katere predsednik je Žumer Srečko, Ljubljana, Poljanski nasip 10.
